

นิราศอิสตันบูล

นิราศอิสตันบูล

* ศาสตราจารย์ ดร.กัญญา สาร

จำจากใช้จากด้วย

จากแม่รักฤาธอน

เด็ดบัวแม่เด็ดอ

ไปปลืมน้องให้

ซึ่งสมร แม่่นา

ชาติได้

ยังเยื่อ โยนา

อย่าร่อนรนทรวง

(ลิลิตพระลอ)

“คุณกัญญา จะไปสเปนกับผมไหม?” ท่านอธิการบดี ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์ ถามผมในตอนเช้าวันหนึ่ง ปลายเดือน มิถุนายน

“ท่านจะไปประชุมอะไรหรือครับ?” ผมถาม เพราะทราบดี ว่า ท่านอธิการบดีคนนี้ ไม่เคยไปไหน ๆ เพียงเพื่อไปเที่ยวสบาย ๆ เลย

“ผมจะไปประชุมอธิการบดีระหว่างประเทศ สามปีเขาประชุม กันหนหนึ่ง คราวก่อนประชุมกันที่แม็กซิโก คราวนี้ในสเปน ระหว่าง วันที่ 8 ถึง 14 กรกฎาคมนี่เอง”

“เมืองสเปนนี้ผมไม่เคยไป ทั้ง ๆ ที่เคยไปประเทศอื่นในยุโรป หลายครั้งแล้ว อยากไปครับ แต่คงจะเขียนบทความวิชาการไม่ทัน”

“ไม่เป็นไรหรอก ไปพบอธิการบดีจากประเทศต่าง ๆ รู้จักกัน เอาไว้ โอกาสหน้าจะได้เป็นประโยชน์กับมหาวิทยาลัยต่อไป”

“ทุกคนเป็นอธิการบดีทั้งนั้น ผมจะไปในฐานะอะไรละครับ”

“ก็ในฐานะที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตนี่ ่นะซี”

“ครับผม...ผมไปไม่ได้ครับ งานสอนเพื่อน ๆ คณะนิเทศศาสตร์ คงช่วยได้ อาจารย์วิสุทธิจิตรา กับอาจารย์กุลทิพย์ คงแทน ผมได้”

เป็นอันว่าผมมีโอกาสไปสเปน

เพื่อนฝูงในคณะนิเทศศาสตร์ทราบข่าว บอกให้เอาแมลงวัน สเปนมาฝากบ้าง พอถึงสเปนผมหาแทบแย ไม่มีแมลงวันสักตัว

*อาจารย์อาวุโส ประจำสำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : Ph.D. Stanford University, U.S.A.

คงได้แต่ติดตามาทาตอร์กับสาวตาคม เดินระบ่ำสเปน มาฝากกัน
คนละตัวสองตัว

จะไปไหน ประชุมอะไร ต้องรู้เขารู้เรา เอลละซี!

สมาคมอธิการบดีมหาวิทยาลัยระหว่างประเทศ คืออะไร?
ทำไมต้องประชุมกันในสเปน?

เอกสารที่ค้นหามาได้ทำให้ทราบว่ **สมาคมอธิการบดีมหาวิทยาลัยระหว่างประเทศ** เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า International Association of University Presidents ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2507 ด้วยปรัชญาที่ว่า "การสร้างควมเข้าใจอันดีต่อกันอย่างกว้างขวางเป็นงานที่ทำหายอย่างหนึ่งในการจัดการศึกษา ของทุกชาติในโลก"

วัตถุประสงค์แรกของสมาคมคือ

- (1) เพื่อส่งเสริมสันติภาพ สวัสดิภาพ และความมั่นคง ในมวลมนุษยชาติ โดยอาศัยการศึกษาเป็นสื่อ
- (2) เพื่อสร้างสรรค์มิตรภาพ ความเข้าใจอันดีต่อกัน และภราดรภาพ ในระหว่างผู้นำทางการศึกษา
- (3) เพื่อสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยร่วมกัน การแลกเปลี่ยน อาจารย์ นักศึกษา และวัสดุการศึกษาต่าง ๆ ระหว่างกันและกัน
- (4) เพื่ออำนวยความสะดวก ในการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม และในการให้ความช่วยเหลือโดยทั่วไป เพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพของโลก และเพื่อความก้าวหน้าทางวัฒนธรรมที่จะเป็นประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติ

สมาคมนี้จัดให้มีการประชุมระหว่างประเทศ ของอธิการบดีมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วโลกทุก 3 ปี โดยผลัดเปลี่ยนสถานที่กันไป คือ

- (1) มิถุนายน 2508 ที่เมืองอ็อกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ
- (2) มิถุนายน 2511 ที่เมืองโซล ประเทศเกาหลีใต้
- (3) มิถุนายน 2514 ที่เมืองมอนราเวีย ประเทศไลบีเรีย
- (4) พฤศจิกายน 2518 ที่เมืองบอสตัน มาสซาชูเซ็ท ประเทศสหรัฐอเมริกา
- (5) มิถุนายน 2521 ที่เมืองเดทราน ประเทศอิหร่าน
- (6) มิถุนายน 2524 ที่เมืองซานโฮเซ ประเทศคอสตาริกา
- (7) กรกฎาคม 2527 ที่เมืองกรุงเทพมหานคร ประ-

เทศไทย

(8) มิถุนายน 2530 ที่เมืองเม็กซิโก ซิตี้ และเมืองกัวดาลาฮารา ประเทศเม็กซิโก

(9) กรกฎาคม 2533 ที่เมืองบัลยาโดลิด เมืองซาลามังกา และเมืองเลออน ประเทศสเปน

สมาคมนี้มีสมาชิกสมาคม 3 ประเภทคือ

(1) **สมาชิกสามัญ** ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาทั้งระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย และผู้บริหารสูงสุดของสถาบันดังกล่าว ซึ่งให้เป็นสมาชิกสามัญตลอดชีพ จะได้เป็นสมาชิกได้แม้พ้นตำแหน่งไปแล้วก็ตาม

(2) **สมาชิกสมทบ** ได้แก่ ผู้บริหารสูงสุดของ มูลนิธิ สถาบันอย่างอื่น และศูนย์วัฒนธรรมต่าง ๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงหรือเหมือนกับวัตถุประสงค์ของสมาคม

(3) **สมาชิกกิตติมศักดิ์** ได้แก่ บุคคลที่มีเกียรติระดับโลก ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการบริหารของสมาคม มีมติเห็นชอบ ตามคำเสนอของสามัญสมาชิกของสมาคม ให้เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์

การประชุมครั้งที่ 9 ที่ผมมีโอกาสติดตามท่านอธิการบดี ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์ ไปร่วมประชุมด้วยในครั้งนี้ มหาวิทยาลัย 3 แห่งของสเปน รับเป็นเจ้าภาพ คือ **มหาวิทยาลัยบัลยาโดลิด มหาวิทยาลัยซาลามังกา และมหาวิทยาลัยเลออน** เราจึงไปประชุมในสเปน

□ การประชุมที่ UNIVERSITY OF VALADOLID, SPAIN

□ ระหว่างพักการประชุม ที่ UNIVERSITY OF VALADOLID

ตามกำหนดการ เรามีนไปด้วยเครื่องแอร์บัล ที.จี. 970 ของไทยอินเตอร์ ออกจากดอนเมืองเวลา 23.00 น. วันเสาร์ที่ 7 กรกฎาคม 2533 เพื่อให้ทันไปลงทะเบียนที่เมืองบัลยาโดลิดเช้า แต่คืนนั้นสายตคมเคย เครื่องบินออกได้เมื่อเวลา 1.00 น. ของเช้าวันอาทิตย์ที่ 8

ดีที่เราใช้ตัวชั้นนักธุรกิจ จึงได้ไปนั่งพักในห้อง วี.ไอ.พี. มีแชนวิชกิน และเครื่องดื่มนานาชนิดเสิร์ฟเอาเองตามใจชอบ ไม่เสียเงิน ถูกใจท่านอธิการบดี ศาสตราจารย์ ป๋อจย บุนนาค ของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เพื่อนเก่าที่เคยเฮฮากันมากับผม ครั้งอยู่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยด้วยกันเป็นที่สุด เครื่องบินออกสายหน่อยจึงไม่ว่กัน

เครื่องบินแวะเติมน้ำมันที่กรุงโรมชั่วโมงครึ่ง พวกเราได้ลงไปยืดเส้นยืดสายที่ท่าอากาศยานเมืองนั้น พอกลับขึ้นมา ปรากฏว่าบรรดาของที่ระลึก ที่พนักงานไทยอินเตอร์ให้ผมที่วางทิ้งไว้บนที่นั่งอันตรธานไปเรียบร้อย นางฟ้าไทยบอกผมว่าไม่ควรทิ้งไว้อย่างนั้น

ผมอยากบอกเธอว่า “ทำไมไม่ปฐมนิเทศกันเสียก่อนล่ะ?” แต่ต้องเจีบเพราะเธอไปหาชุดใหม่มาคืนให้ทันที เธอทราบดีว่า คนที่ช่วยเก็บเอาไปใช้แทนผม คือพนักงานเก็บกวาดชาวโรมันนั้นเอง

ครับ...นั่นคือโรม ปัจจุบัน หรือ กรุงโรมแห่งจักรวรรดิ โรมัน ที่เคยรุ่งเรืองในอดีต...ประสบการณ์แรกของผม ที่ประจัญโร

ยุโรปจะเป็นอย่างไร คงจะได้ทราบกันไม่ช้านี้ เพราะตามแผนการเดินทางท่านอธิการบดี ดร.โลว สุทธิพิทักษ์ กับต้นบอกว่า เราจะแวะชมยุโรปกันในตอนขากลับ โดยจะขึ้นไปที่ ซูริคของสวิสเซอร์แลนด์ก่อน แล้วลงใต้สู่ อิสตันบลู หรือคอนสแตนติโนเปิลของกรีกและโรมันโบราณ เมืองของ เคมาล อตาตุร์ก นักปฏิวัติสังคมผู้ยิ่งใหญ่ที่ทำให้ตุรกีกลายเป็นส่วนหนึ่งของยุโรป แทนที่จะเป็นประเทศในกลุ่มเอเชียไมเนอร์ หรืออาหรับตะวันออกกลาง

เคมาล อตาตุรก ประธานาธิบดีตุรกีทำให้แขกตูกินนับถือศาสนาอิสลามกลายเป็นฝรั่งเศสอิสลาม ผู้หญิงอิสลามเลิกใช้ผ้าคลุมศีรษะและปิดหน้า เปลี่ยนมาแต่งกายสากลนิยม ทำให้เราได้เห็นความสวยงามของสตรีตุรกี ซึ่งเป็นฝรั่งเศสอิสลามที่สวยเปรี้ยวเนียนตามค

เอียงอกเทออกอ้าง

อวตองค์ อรเอย

เมรุซุบสมุทรดินลง

เลขแต้ม

อากาศจกงานผจง

จารึก พอฤา

โหมแม่หยาดฟ้าแย้ม

อยู่ร่อนภาเหิน

(นิราศนรินทร์)

เดินทางมา 15 ชั่วโมงเต็ม ควรจะถึงมาดริดของสเปนเวลา 16 น. กลายเป็น 10 น. เพราะอาทิตย์ขึ้นที่บ้านเราก่อนเขา 6 ชั่วโมง ต้องถอยเวลากลับ ทำให้สองหนุ่มคือท่านอธิการบดีกับผมหนุ่มขึ้นอีก 6 ชั่วโมง

ที่ทำอากาศยานมาดริด ไม่มีเจ้าหน้าที่ของสมาคมอธิการบดีมหาวิทยาลัยระหว่างประเทศมารับเราสักคนเดียว อธิการบดีมหาวิทยาลัยอื่น ที่มาจากนานาประเทศด้วยสายการบินอื่นก็มาถึงพร้อม

กับเรา ทุกคนอุ่นวายน่าดู
ที่มหาวิทยาลัยสยามกับมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ติดต่อขอความอนุเคราะห์จากสุภาพสตรีชาวไทยคนหนึ่งไว้ล่วงหน้า เธอคือ **ดร.นุช สวนะปิติ** อดีตอาจารย์คณะอักษรศาสตร์ จบปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยมาดริด เจอหนุ่มรูปหล่อ **เอ็มมานูเอล** นายอำเภอเมืองเหนือของสเปนได้แต่งงานกัน เธอเป็นคนน่ารัก ยิ้มแย้มแจ่มใสตลอดเวลา กรุณาชักชวนสามีมาต้อนรับเราเป็นกุหลาบจัดอาหารมินิบัส พาเราไปบิลยาโดลิด เหนือมาดริดขึ้นไปราว 200 กิโลเมตร เมืองนั้นเป็นที่พัก และที่ประชุมนัดแรกของเรา

เรามารู้ที่ที่พักคือโรงแรมโอลิด-เมเลีย เลขที่ 10 ซานมิเกล พลาซาดอนป้ายเก็บเข้าของเสร็จต้องรีบไปลงทะเบียนผู้เข้าประชุมที่พระราชวังเก่า ซานตาครูซ ซึ่งเป็นตึกหนึ่งของมหาวิทยาลัยบิลยาโดลิด

ตามกำหนดการ เขาให้ลงทะเบียนระหว่าง 9.00 - 13.00 น. และ 17.00 - 20.00 น. ผมแปลกใจเรื่องเวลาทำการของมหาวิทยาลัยมาก ถามนายอำเภอ**เอ็มมานูเอล**จึงได้ความว่า เวลาราชการของประเทศสเปนนั้น แตกต่างจากประเทศอื่นมาก คือเริ่มทำงานเวลา

□ เข้าแถวรอไป ถวายปริญญา พระราชาธิบดี ฮวน คาร์ลอส แห่งสเปนที่ UNIVERSITY OF VALADOLID

9.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน หรือไปพักผ่อนนอนเล่น ยามบ่ายที่บ้านได้ ระหว่างเวลา 14.00 - 17.00 น. แล้วมาเริ่มทำการชากกันใหม่เวลา 17.00 - 20.00 น. รวมแล้ววันละ 8 ชั่วโมง เท่ากันกับเวลาราชการเมืองไทยพอดี

คนสเปนจึงถือเป็นประเพณีที่จะรับประทานอาหารเย็น เมื่อเวลา 22.00 น. มีอยู่ครั้งหนึ่ง **คุณนุชกับเอ็มมานูเอล** นัดเลี้ยงอาหารค่ำ ให้ท่านอธิการบดีกับผมรอ เขามาขับออกไปรับประทานอาหารจีน ที่ภัตตาคารจีนแห่งหนึ่ง เขานัดมารับเราเวลา 21.00 น. ผมบอกว่าขอเป็น 20.30 น. ก็แล้วกัน คืนนั้นเราไปถึงภัตตาคารเร็วเกินไป คือก่อน 21.00 น. เล็กน้อย ปรากฏว่ายังไม่เปิด เราต้องรอจนถึง 21.30 น. เขาจึงรับเราเข้าร้านของเขาเป็นรายแรก
ความจริงที่เมืองนั้น ยังสว่างโร่ มีเด็ก ๆ วิ่งเล่นในสนามหย่อมเทศบาล ทั้ง ๆ ที่เวลา 22 น. กว่าแล้ว ก็น่าแหละที่เขารับประทานอาหารเย็นกันเวลา 22 น.

นี่คงเป็นอีกเหตุหนึ่งที่ สาวสเปนที่เคยสวยเปรี้ยวเมื่ออายุ 16 พวกกันกลายเป็นสาวหุ่นพะไลเมื่ออายุยังไม่ถึง 25 นักศึกษาหนุ่มไทยที่แต่งงานกับสาวสเปน เคยผิดหวังกันมากมายในเรื่องนี้ ผมขอเตือนหนุ่มไทยเอาไว้ตรงนี้ว่า เมื่อเวลาผ่านไปหุ่นสาวไหน ๆ หาผู้หญิงสาวไทยได้ไม่ สาวไทยจึงเป็นที่ต้องตาต้องใจหนุ่มทุกชาติในปัจจุบัน

ตอนค่ำคืนแรกที่เรามารู้ สภาสมาคมอธิการบดีมหาวิทยาลัยระหว่างประเทศ จัดพิธีต้อนรับสมาชิกสมาคมด้วยดินเนอร์ที่ ศาลาในเดอ คาสติยา อี เลออน หรือ ศาลาโนที่ปราสาทแห่งเมืองเลออน

เวลคัม ดินเนอร์ เริ่มขึ้นเวลาประมาณ 20.30 น. มีค็อกเทลและของว่างเสิร์ฟตลอดเวลา ไม่มีที่นั่ง คงเดินทักทายทำความรู้จักกันเท่านั้น จนกว่าจะได้นั่งรับประทานอาหารแบบซีทาวนด์ดินเนอร์เวลา 22.00 น. ตามประเพณีของเขา

คืนนั้นผมได้เพื่อนหลายคน **ศาสตราจารย์ ดร.จามิล อาวาโลดิน** อธิการบดีแห่งมหาวิทยาลัยปัญจาบคีลา เมืองจากรัตนาประเทศอินโดนีเซีย ไม่ดื่มเหล้าตามประเพณีมุสลิมที่ดี ต้องเติมน้ำส้มคั้นเข้าไปรวม 10 แก้ว เพราะเวลายาวนาน และสาวต้อนรับสวยๆ มากมายเหลือเกิน ชักชวนให้เขากระแทกแก้วด้วย กระทั่ง **จามิล** บอกผมว่า “ภิญโญ...ลงไปใต้ดินเล่นคาสโนในกันดีกว่า” ผมบอกว่า “เชิญเลยเพื่อน ผมเลือกที่จะดื่มบนนี้แหละ เรื่องปอกแต่งผมไม่ถนัด”

คนที่ดื่มได้ถึงใจผมคืนนั้นคือ **ดร.แกรตเติน โรว์แลนด์** อธิการบดีแห่งมหาวิทยาลัยแลนสดาวนด์ ซึ่งเป็นเพียงวิทยาลัยเล็กๆ ในกรุงลอนดอน เขาแนะนำให้อธิบายกับภรรยาของเขาชื่อ **เดนิส** ซึ่งดื่มเก่งไม่แพ้สามีอธิการบดีเลย คุยๆ กันจึงได้ทราบว่าเขาได้ปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยนอร์แคโรไลนา ในสหรัฐอเมริกา รู้สึกเขาจะทิ้งเอาการเมื่อทราบว่า ผมจบมาจากมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด และบอกเขาว่าขณะนี้เป็นที่ปรึกษาอธิการบดี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตยี่เราเป็นเพื่อนสนิทกันตลอดวาระการประชุม

นักดื่มจากจรรยาแห่งคาสโน เดอ คาสติยา อี เลออน ในดินเนอร์รับรองคืนนั้นที่ผมยอมรับนับถือคือ **ดร.อัลฟองโซ มาธิน อีเมเนซ** อธิการบดีแห่งสถาบันเทคโนโลยีเซนต์หลุยส์ เอ็นแซนซา เมืองเม็กซิโก ประเทศเม็กซิโก

อัลฟองโซ คุยสนุก เสียงดังฟังชัด เป็นเพื่อนที่สนุกสนาน กอดคอกับภิญโญได้ตลอดวาระการประชุม...หน้าตาผิวพรรณของภิญโญ คงจะคล้ายๆ คนเม็กซิกันอยู่แล้ว ก็อาจเป็นได้

เพื่อนอีกคนหนึ่งที่ทำให้ผมรู้ผมมากในคืนนั้นคือ **ดร.ซัง จู ลี** อธิการบดีแห่งมหาวิทยาลัยอุลซาน เมืองอุลซาน ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้ มหาวิทยาลัยของเขาจัดตั้งขึ้นโดยการสนับสนุนของบริษัทฮอนด้าของญี่ปุ่น เขาบอกผมว่า ฮอนด้าให้ทุกอย่าง ทั้งอาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์และอุปกรณ์ประจำห้องทดลองทางวิศวกรรมศาสตร์ รัฐบาลเกาหลีใต้คงรับผิดชอบบุคลากรเท่านั้น แต่ฮอนด้ายังส่งของขวัญมาฝากอบรมให้อาจารย์เป็นครั้งคราวอีกด้วย

เมื่อประเทศไทยจะได้รับความร่วมมือทางการศึกษา จากบริษัทใหญ่ๆ บ้างก็ไม่ทราบ ถ้าเขาให้ประเทศอื่นได้ เขาน่าจะให้ประเทศไทยได้บ้าง ในสิ่งที่เขามีมากและดีพอ เพราะคนไทยเป็นลูกค้าที่ดีที่ตลาดหนึ่งของผู้ญี่ปุ่นอยู่แล้ว

คนอื่นที่รู้จักแม้จะไม่สนิทสนมกันมากนักคือ **ดร.เอส. เอ็ช. ฮัสซานีน** ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ทางพันธุกรรมศาสตร์ หรือเยเนติกส์ เพิ่งรับตำแหน่งอธิการบดีแห่งมหาวิทยาลัยเมนูเบีย เมืองโคโร ประเทศอียิปต์ เป็นคนยิ้มง่าย คุยเก่งคล้ายๆ คนไทยมาก เขาบอกว่าระบบราชการของเขามันคงแต่มีระเบียบจัดมาก ถ้าทำงานพลาดพลั้งถูกออกจากตำแหน่งได้โดยง่าย จากสเปนเขาจะเดินทางไปลอนดอน เพื่อทำความรู้จักติดต่อประสานงาน กับมหาวิทยาลัยในลอนดอนต่อไป

อาเธอร์ คืออธิการบดีหนุ่มอีกคนหนึ่ง ที่คุยสนุกเป็นกันเองกับใครๆ ก็ได้ ดื่มเก่ง แต่ภรรยาชื่อ **ลิซ** หรือ **เอลิซาเบธ** ของเขาไม่ดื่ม ในที่ประชุมเขาเสนอบทความน่าสนใจในนาม **ดร.อาเธอร์ อี. ทอมัส** อธิการบดีแห่งมหาวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ สเตท แห่งรัฐไอโอไอ สหรัฐอเมริกา

คนอเมริกันอีกคนหนึ่งที่ได้รู้จักมักคุ้นกันคืนนั้นคือ **ดร.จี. เบ็นจามิน แลนทซ์, จูเนียร์** อธิการบดีแห่งมหาวิทยาลัยอินดิแอนาโพลิส รัฐอินดีแอนา สหรัฐอเมริกา เมืองหลวงแห่งรัฐที่ผมชอบขับรถไปพักผ่อนกลางดงกลางคืน ครั้งเรียนอยู่มหาวิทยาลัยอินดีแอนา เมืองบลูมิงตัน

ในที่สุดก็ถึงเวลาซีทาวนด์ดินเนอร์ 22.00 น. ที่โต๊ะจัดสำหรับแต่ละคนละกันไป ข้างหน้ามีแก้วเหล้านานาชนิด ตั้งแต่แชมเปญไวน์แดง ไวน์ขาว แก้วทรงสูงของไวน์ขาวชนิดร่อนแรง และแก้วبرانดีหลังอาหาร พนักงานนำแชมเปญมารินให้ก่อนอื่นหมด เพื่อดื่มอวยพรให้คนสำคัญของสเปนที่มาร่วมงานในคืนนั้นด้วย และดื่มตามคำขอเพื่ออวยพรพวกเดียวกัน สนุกแท้!

อาหารฝรั่งเศสอาหารที่นำมาเสิร์ฟ ผมไม่ถูกปากเลยสักอย่างเดียว เพราะรสชาติแบบยุโรปแท้ ไม่แซ่บเลย แต่ขนมหวานและผลไม้ใช้ได้

กว่าจะกลับพักโรงแรมโอลิมเปียได้ก็เลยตี 2 ของวันใหม่ ต้องรีบตื่นขึ้นรถที่มารับไปประชุมที่มหาวิทยาลัยบัลยาโดลิด ในเวลา 9.00 น. การพักผ่อนจึงไม่พอ อาศัยกาแฟตอนเช้าพอ

□ การประชุมที่ UNIVERSITY OF SALAMANCA SPAIN

ช่วยได้บ้าง แต่เนื้อหาสาระของการประชุมทำให้ไม่ฉงน เพราะ น่ารู้เยอะ ตอนพักระหว่างเปลี่ยนเรื่อง เขาจัดนักดนตรีสเปนมา เดินสัไวโอลินและดิดดีตีเป่า ทำให้ผู้เข้าประชุมสนุกสนานกับนักดนตรี และได้ถ่ายรูปไว้เป็นที่ระลึก

ภาษาที่ใช้ในการประชุมมี 2 ภาษาคือ อังกฤษและสเปน เขาแจกเครื่องรับวิทยุเสียบหู และกล่องเปลี่ยนคลื่นรับภาษาที่พอใจ เล็ก ๆ ใส่ในกระเป๋าเสื้อได้ ทำให้ฟังรู้เรื่องกันดีทุกคน ห้องล่ำเป็น กล่องกระจกอยู่หน้าเวทีขัดข้างซ้าย ถ้าใครพูดไมโครโฟน ล่ำ จะไม่ได้ยิน ล่ำไม่แปลให้ ผู้ฟังจะโวยวายกันทันที ทุกคนจึงต้อง พูดผ่านไมโครโฟนเสมอ

ที่น่าชมคือการจัดดอกไม้ เขาระวังไม่ให้บังหน้าคนพูด แต่ จัดดอกไม้ไว้ที่ขาโต๊ะสวยดีเป็นความรอบคอบของผู้จัด ที่เราควรรับ ไว้เป็นแบบอย่าง

วาระการประชุมที่น่าสนใจคือ

การประชุมใหญ่รวมกันทั้งหมดมี 5 เรื่อง 5 วันตลอด รายการคือ

(1) มหาวิทยาลัยกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

- (2) มหาวิทยาลัยกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
- (3) มหาวิทยาลัยกับความก้าวหน้าทางวัฒนธรรม
- (4) มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาสังคม
- (5) มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาสถาบันของตนเอง

นอกจากนี้เป็นการประชุมย่อยแยกกลุ่มให้เลือกเข้าฟังในหัวข้อที่แต่ละคนสนใจ โดยมีผู้เสนอบทความวิชาการแต่ละคนรับผิดชอบ บรรยาย และเปิดโอกาสให้ซักถามหรืออภิปราย เช่น

- (1) บทบาทของนักศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยนต่าง ๆ
- (2) การทำให้มหาวิทยาลัยกลายเป็นมหาวิทยาลัยของโลก
- (3) การทำให้วิชามนุษยศาสตร์กลายเป็นมนุษยศาสตร์ของนานาชาติ
- (4) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยที่เน้นวิชาการศึกษา
- (5) โอกาสในการศึกษาในนานาประเทศของสตรี
- (6) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศ
- (7) ระบบอิเล็กทรอนิกส์ของวิทยาเขตในมหาวิทยาลัยมิสซูรี ตะวันตกเฉียงเหนือ
- (8) การมีส่วนร่วมให้ทุนศึกษาต่อในประเทศย่านริมทะเล แปซิฟิก
- (9) การวิจัยและผลิตผลจากการวิจัยในโครงการร่วมระหว่างนิวยอร์กและแคนาดา กับรัฐเมนตอนเหนือของสหรัฐอเมริกา
- (10) การศึกษาระบบทางไกลในประเทศญี่ปุ่น
- (11) เทคโนโลยีทางการศึกษา
- (12) มหาวิทยาลัยกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
- (13) การขยายท้องฟ้าทางวัฒนธรรมของวิทยาเขตในมหาวิทยาลัย
- (14) ความต้องการและค่านิยมของผู้นำในวงการสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ
- (15) เสรีภาพทางวิทยาศาสตร์ในอดีตและปัจจุบันของประเทศเชโกสโลวาเกีย
- (16) การศึกษาระหว่างประเทศกับการศึกษาระหว่างวัฒนธรรม - สลัมของหมู่บ้านโลก

- (17) ประชาธิปไตยทางการศึกษา - วิทยาลัยชุมชนแห่งสหรัฐอเมริกา
- (18) การพัฒนาสถาบันในศตวรรษใหม่
- (19) วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยที่พันหอคอยงาข้างไป - การร่วมงานกับธุรกิจเอกชน
- (20) มหาวิทยาลัย - ตัวแปรของชุมชนในชนบท
- (21) มหาวิทยาลัยกับการพัฒนาสังคม
- (22) อุปกรณ์อำนวยความสะดวกของมหาวิทยาลัยในศตวรรษที่ 21

การประชุมถึงจะเหนื่อยมากก็สนุก เพราะทุกคืนหลังประชุมมีเจ้าภาพรับไปงานเลี้ยงตามสถานที่สำคัญ ๆ ต่าง ๆ ของเมืองใกล้เคียง นอกจากนี้ยังมีตัวแสบให้ชมโอเปร่า ในโรงละครแห่งชาติ ซึ่งสร้างมาหลายร้อยปีในเมืองบัลยาโดลิด

ส่วนผู้ติดตามผู้มาประชุมหรือศรัทธาทั้งหลายนั้น เขาจัดโปรแกรมพิเศษให้ท่องเที่ยวทุกวันต่างหากออกไป ผู้เข้าประชุมบางคนเสียใจที่ไม่ได้เที่ยวอย่างนั้น ถึงกับชักชวนผมหนีประชุมเพื่อร่วมคณะไปกับศรัทธาแทน ก็ไม่ใช่ใครที่โหดหรอก...ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ศศิธร คนมีภรรยายังเป็นสาวสวยคนนั้นเอง ท่านไปในฐานะที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยสยาม ผมไม่เอาด้วย เพราะไม่ค่อยชอบไปไหน ๆ กับกลุ่มสตรีสวย ๆ ที่คุยกันยังกะนกกระจอกแย่งกันเข้ารัง

วันที่ 11 กรกฎาคม 2533 ต้องตื่นแต่เช้าตรู่ เพื่อขึ้นรถไฟเดินทางไปประชุมที่มหาวิทยาลัยซาลามังกา ในเมืองซาลามังกา ไกลออกไปประมาณ 200 กิโลเมตร

รถไฟในสเปนดีมาก มีเครื่องปรับอากาศทุกคัน สะอาดและนั่งสบายเหมือนนั่งในเครื่องบิน รวดเร็วกว่า 1 เมตรครึ่ง กว้างกว่าของเรามาก ทำให้รูดแล่นความเร็วสูงได้โดยไม่แกว่งไปแกว่งมา ดูเหมือนจะขนาดเดียวกันทุกประเทศในยุโรป ทำให้การเดินทางโดยรถไฟเชื่อมถึงกันทุกประเทศ และสะดวกแก่ผู้โดยสารข้ามประเทศมาก

ตลอดทางที่ผ่านเราได้ชมภูมิประเทศอันสวยงามของสเปน ซึ่งเป็นเนินเขาซับซ้อนหลายแห่งเป็นช่องเขา รถไฟเข้าถ้ำยาวเป็น 10 กิโลเมตรก็มี แต่ในถ้ำของเขามีเครื่องระบายอากาศทันสมัย มิฉะนั้นคงจะอบอ้าวและกลิ่นอับอันตรายต่อสุขภาพ ข้างรางรถไฟเทปูน

มีไฟฟ้าแสงนีออนตลอด

□ ISTANBUL

ซากลับเราต้องรับประทานอาหารเย็นในรถไฟ เป็นอาหารกล่อง มีปลาดิบแบบญี่ปุ่นด้วย แต่สำหรับผมแย่มาก เพราะอาหารร้อนยังไม่ค่อยไหว กินเย็น ๆ อย่างนั้นยิ่งแย่ ต้องอาศัยขนมปังกับเนยเย็นพื้น เขาเสิร์ฟไวน์ด้วย กลั้วคอได้รสชาติแบบฝรั่งเศส ที่ต้องรับประทานอาหารเย็นในรถไฟ เพราะเลิกประชุมเวลา 20.30 น. เวลา 22.00 น. อยู่ในรถไฟ จึงต้องรับประทานอาหารในรถไฟ แต่สนุก เพราะเป็นรถไฟชาร์เตอร์คือจองทั้งขบวนสำหรับที่ประชุมอธิการบดีระหว่างประเทศโดยเฉพาะ

วันที่ 12 รุ่งขึ้นก็แบบเดิมคือขึ้นรถไฟไปประชุมกัน ที่มหาวิทยาลัยเลออน เมืองเลออน ไกลออกไปร่วม 200 กิโลเมตร เป็นรถไฟชาร์เตอร์อย่างเดิม แต่ทิวทัศน์ข้างทางรถไฟแปลกออกไป

การเดินทางโดยรถไฟนั้น น่าเบื่อมากถ้าไม่มีใครคุยด้วย และยังแย่เมื่อนั่งในตู้ห้ามสูบบุหรี่ ผมจึงหลบไปคนเดียวจะได้สูบบุหรี่ได้ตามสบาย เพราะท่านอธิการบดี ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์ ท่านเลิกหมดแล้วบรรดาบอยมุขทั้งหลาย แยกกันนั่งสะดวกด้วยกันทั้งสองฝ่าย

เมื่อไปมหาวิทยาลัยซาลามังกา ได้รู้จักกับอีธิน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลทอเลส เมืองซาลามังกา เธอเคยเป็นนายกเทศมนตรีหญิงคนเดียวของสเปน พูดอังกฤษไม่ได้แต่พอคุยกันได้ ชื่อเต็มของเธอคือ อีธิน เอฟ. กอนซาเลซ ชันเซล อายุประมาณ 45 ปี ผมไม่กล้าถามว่ามีครอบครัวแล้วหรือไม่ ดูอายุแล้วน่าจะมิแล้ว

เมืองนี้เรียกกันชินอระตะบัน จึงไม่ว่าว่ามีสหรือมัสซิส รู้สึกว่าจะชอบคนไทยมาก เพราะตอนรับประทานอาหารเที่ยงในเมืองซาลามังกา เรามานั่งโต๊ะพวกเรา คุยสนุก และขอถ่ายรูปเป็นที่ระลึกกับท่านอธิการบดี **ดร.โลว สุทธิพิทักษ์**

ในขบวนรถไฟกลับจากเมืองเลออน ผมได้พูดคุยรู้จักกับนักธุรกิจ ด้านการวิจัยการศึกษา ผู้แทนบริษัทวิจัยการศึกษาแห่งหนึ่งในเมืองโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เขาชื่อ **ดร.มิทซุอากิ ชุกิการา** เพิ่งจบปริญญาเอกทางการวิจัยการศึกษา จากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียที่เมืองเบิร์กลีย์ ผมมีเพื่อนร่วมรุ่นเป็นศาสตราจารย์อยู่คนหนึ่ง จึงคุยกันสนุกไปเลย

เราคนไทยพร้อมใจกันเดินทาง ออกจากเมืองบัลยาโดลิด เมื่อเสร็จพิธีปิดประชุมในตอนบ่ายวันศุกร์ที่ 13 กรกฎาคม 2533 เขารถบัสดันใหญ่ไปเมืองมาดริดด้วยกัน แต่แยกย้ายกันพักตามโรงแรมต่าง ๆ จากนั้นจะแยกทางกันเดินทางต่อไป คณะอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีปทุมไปลอนดอน คณะอธิการบดีมหาวิทยาลัยสยามไปยุโรปตะวันออก ดูเหมือนจะไปกันถึงไปแลนด์ด้วย ส่วนคณะอธิการบดีมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยคงจะกลับทันที หรือไปฝรั่งเศสยังไม่แน่ว่านอธิการบดี **ดร.โลว สุทธิพิทักษ์** ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กับผมนั้นจะขึ้นไปเมืองซูริก ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ แล้วจะลงลามาเมืองอิตดินบูล ประเทศตุรกี

ที่มาดริดเราได้รับความสะดวกสบายมากที่สุด เพราะมี **ดร.นุช สวนะปิติกับเอ็มมานูเอล** ให้ความช่วยเหลือด้วยการพาไปท่องเที่ยวตลอดเวลา 2 วัน เนื่องจาก**เอ็มมานูเอล**หยุดปลายสัปดาห์เป็นไปตามกำหนดการที่ท่านอธิการบดีจัดไว้ได้อย่างสวยงามมาก

มาดริดเป็นเมืองใหญ่มาก รถมากแต่ไม่มากเหมือนกรุงเทพฯ ถนนกว้าง กลางเมืองเป็นถนนขนาด 20 ช่องทาง ส่วนกันฝายละ 10 ช่องทาง มีอนุสาวรีย์ของวีรบุรุษสเปนตามทางแยกและน้ำพุต่าง ๆ เกือบทุกแห่ง ต้นไม้ริมถนนให้ร่มเงาเย็นสบายในหน้าร้อน เขารักต้นไม้มาก โทษปรับคนทำลายต้นไม้และดอกไม้สูงถึง 1,000 เหรียญสหรัฐทีเดียว

เราได้ไปชมเมืองทอเลโด ซึ่งเป็นเมืองประวัติศาสตร์แห่งการป้องกันอธิปไตยของสเปนที่รบพุ่งชิงดินแดนกันมานับพันปี บ่อมปรากฏรอกเอกลักษณ์โรมัน กรีก และจักรวรรดิออตโตมันซึ่งเคยเข้ามาปกครองตุรกีปรากฏให้เห็นทั่วไป

โบสถ์คาธอลิกขนาดใหญ่มีมาหลายแห่ง แสดงวัฒนธรรมสร้างสรรค์ของคนเมืองนี้ ที่ไม่ทำลายสิ่งที่คนรุ่นก่อนทำไว้ ตรงกันข้ามคนรุ่นใหม่ได้สร้างเสริมให้สำเร็จสวยงาม ตามแผนเดิมของคนรุ่นก่อน หากต้องการมีชื่อผู้สร้าง เขาก็ได้ชื่อต่อท้ายกันไปทุกคน มิใช่ทำลายของเดิม แล้วสร้างของใหม่ ในนามตนเองแทน อาคารบางแห่งใช้เวลากว่า 700 ปีจึงสำเร็จ ทำให้มีขนาดมหึมาเป็นที่ชื่นชมของคนรุ่นหลัง

วัฒนธรรมสร้างสรรค์เสริมต่อกันไปอย่างนี้ น่าจะมีในเมืองไทยของเราบ้าง มิใช่ทำลายของของคนอื่น ไม่ให้มีชื่อหลงเหลือให้คนรุ่นหลังได้ชม แต่จะสร้างใหม่ของตนเองเรื่อยไป ทำให้เราไม่มีสิ่งก่อสร้างดี ๆ เก่า ๆ ที่สมบูรณ์มากพอที่จะภูมิใจได้อย่างในสเปน อีกเรื่องหนึ่งคือ นักการเมืองและนักปกครองในสเปน ไม่เห็นเขากลัวว่าเด็กและเยาวชนของเขา จะมีพฤติกรรมชั่วร้ายในการพนันหรือในทางเซ็กส์ ตามโรงแรมใหญ่ ๆ และภัตตาคาร มีตู้โยกเหรียญแบบคาสโนตั้งอยู่ทั่วไป มีหนังสือเซ็กส์กระจัดกระจายขายเกลื่อนกลาด ไม่ปรากฏว่าเด็กและเยาวชนไปยืนมุงเล่นหรือดู จนไม่ไปโรงเรียน แตกต่างจากของเรามาก ที่เราจำกัดแม้เวลาโทรทัศน์ว่าต้องแสดงภาพยนตร์หรือวิดีโอเรื่องอย่างนั้นอย่างนี้ ในเวลานั้นเวลานี้ด้วยกลัวว่าเด็กและเยาวชนจะดูจนลืมหากการบ้าน หรือไม่ไปโรงเรียน พ่อแม่ของเขาคงรับผิดชอบดูแลลูกของเขาเอง ไม่ปล่อยให้หายก-รัญมนตร์ หรือรัญมนตร์ว่าการกระทำความผิดทางศีลธรรม เข้ามากำหนดยุ่งเกี่ยวในเรื่องเหล่านี้

เรื่องอย่างนี้น่าคิดมากสำหรับคนไทยรุ่นใหม่ ที่ต้องการเสรีภาพประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

ก่อนออกจากมาดริด เราพบอธิการบดีมหาวิทยาลัยเมน แห่งรัฐเมน ของสหรัฐอเมริกาในห้องอาหารโรงแรมคอนเวนชั่น ที่เราพัก ผมแนะนำให้อธิการบดีท่านอธิการบดี **ดร.โลว สุทธิพิทักษ์** เขาชื่อ **ดร.เจมส์ อาร์. โรย** ซึ่งเคยคุยกับผมสนทนากันในมหาวิทยาลัยบัลยาโดลิด **จิม**บอกว่าจะเดินทางไปฝรั่งเศส พาคครอบครัวไปเที่ยวด้วยกันเลย เพราะเป็นเวลาวันหยุดภาคฤดูร้อนของเขา

จิมเป็นผู้เสนอบทความเรื่องที่ 9 คือ “การวิจัยและผลิตผลจากการวิจัย ในโครงการร่วมระหว่างนิวยอร์กกับสวีเดนของแคนาดา กับรัฐเมนตอนเหนือของสหรัฐอเมริกา”

เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคมซึ่งผมจำได้ดี เพราะเป็นวันถวาย

ปริญญาเอกกิตติมศักดิ์**แด่พระราชอาธิบดี ฮวน คาร์ลอส** แห่งประเทศสเปน โดยมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งจากยุโรป สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นรวม 5 มหาวิทยาลัยด้วยกัน

จิมใส่เสื้อครุยแดงเครื่องเดียวกับมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด วันนั้นเขาบ่นมากกว่า การประชุมครั้งนี้ให้เวลากับการอภิปรายกลุ่มน้อยเกินไป กลายเป็นนั่งฟังคำบรรยายเสียส่วนมาก

ผมยอมรับว่าจริง เพราะมีคนเสนอบทความมากเกินไป ทำให้เวลาที่จะอภิปรายมีไม่พอ การประชุมครั้งต่อไปควรจะแก้ไข

จากการพบ **ดร.เจมส์. อาร์. โรส** วันนั้น ทำให้ผมแน่ใจว่า อธิการบดีจากนานาประเทศ คงจะเดินทางท่องเที่ยวไปอีกหลายประเทศ ไม่ใช่มีเฉพาะอธิการบดีจากประเทศไทยเท่านั้น ที่เดินทางไปประเทศต่าง ๆ หลังการประชุมที่บัลยาโดลิด

เราออกเดินทางมาจากมาดริดของสเปน ด้วยเครื่องบินแอร์เอช. อาร์. 659 เมื่อเวลา 16.25 น. วันที่ 16 กรกฎาคม 2533 ถึงเมืองซูริคของสวิตเซอร์แลนด์เมื่อเวลา 18.30 น. มีคุณปิยมัย อุทชิงเกอร์ บัณฑิตสาวทางนิติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครมารับอยู่แล้ว เธอมากับสามีชาวสวิสชื่อ ฮันส์ เป็นวิศวกรซึ่งมาทำงานในเมืองไทย ได้พบกันและแต่งงานกัน เมื่อเขาถูกย้ายกลับจึงมาด้วยกัน ครอบครัวนี้ยังไม่มีบุตร เป็นครอบครัวที่น่ารักมาก การพักในซูริคของเราได้รับความสะดวกจากครอบครัวอุทชิงเกอร์โดยตลอด

สวิตเซอร์แลนด์เป็นเมืองบนภูเขา แวดล้อมด้วยทะเลสาบจำนวนนับไม่ไหว อากาศดีมาก บ้านเมืองสะอาดสะอาด มีรถไฟฟ้าเดินทั่วเมือง เวลาออกนอกเมืองก็ใช้รถดีเซลกันเป็นส่วนมาก เพราะไม่มีคนมากมายจนแน่น การซื้อตั๋วรถไฟในเมือง เราต้องหยอดเหรียญที่ตู้ขายบนบาทวิถีซึ่งเป็นป้ายจอด เขามีแผนที่บอกเส้นทางอัตราค่าโดยสารแบ่งเป็นเขต ๆ ระยะ 2 กิโลเมตรค่าโดยสาร 1.50 ฟรังก์สวิส ถ้าคิดเป็นเงินไทยจะแพงมาก เพราะเงิน 1 ฟรังก์สวิสเท่ากับ 19 บาทไทย

ไม่ปรากฏว่ามีใครขึ้นรถโดยไม่ซื้อตั๋วก่อนสักคน ทั้ง ๆ ที่นาน ๆ จะมีเจ้าหน้าที่มาเดินตรวจ คุณปิยมัยบอกว่า ค่าปรับสำหรับคนไม่มีตั๋วแพงมาก จึงไม่มีใครเสี่ยง

นอกจากเที่ยวชมบ้านเมืองในซูริค และลงเรือล่องลำน้ำในทะเลสาบซูริคแล้ว เรายังมีโอกาสเดินทางด้วยรถดีเซลรางไปเมือง

ลูเซิร์น ซึ่งก็เป็นเมืองทะเลสาบอีกนั่นแหละ แต่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวสำคัญของสวิตเซอร์แลนด์ เพราะมีสะพานไม้อิโรมันสร้างนานร่วม 1,000 ปี ยังเดินข้ามและชมทะเลสาบได้อย่างดีในปัจจุบัน ทะเลเรียบน้ำใส มีหงส์ทั้งดำและขาวเล่นน้ำและลอยตัวเจิบ ๆ ให้บรรยากาศโรแมนติกมาก ไกล ๆ ออกไปมีหนุ่มสาวเล่นเรือใบส่วนตัวหลายลำ ทำให้ดูเป็นทะเลสาบที่มีชีวิตชีวาสนุกสนานอย่างยิ่ง

ตอนกลับจากเมืองลูเซิร์น ได้พบกับคนไทยกลุ่มใหญ่ที่สถานีรถไฟเมืองซูริค เมื่อเราเดินไปทักทาย ปรากฏว่าเป็นคณะของคุณ สุวิทย์ วิสุทธิสิน รองอธิบดีกรมพลศึกษา ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเรียนระดับปริญญาโททางบริหารการศึกษากับผม ทุกคนแปลกใจที่มาพบผมที่ซูริคทั้ง ๆ ที่ไม่ได้พบกันหลายปีในเมืองไทย

คุณปิยมัยกับฮันส์เลี้ยงส่งเราที่ท่าอากาศยานเมืองซูริค ตอนเที่ยงวันที่ 19 กรกฎาคม 2533 ซึ่งเป็นวันเดินทางต่อไปยังเมืองอิสตันบูล ประเทศตุรกี เมืองสุดท้ายก่อนกลับประเทศไทย ท่านอธิการบดี ดร.ไฉว สุทธิพิทักษ์ จะเป็นเจ้ามือจ่ายเองก็ไม่ยอมเขาน้ำที่ยาวมากมายแล้วยังเลี้ยงส่งเราอีก...นี่แหละครับน้ำใจคนไทย

ที่อิสตันบูลเราพักที่โรงแรมอิสตัน อินเตอร์เนชันแนล อิสตัน-บูล ตั้งอยู่บนเขาริมทะเลตรงช่องแคบบอสฟอรัส ซึ่งเป็นปากทางเข้าสู่ทะเลดำ ฐานทัพเรือใหญ่ของโซเวียต ก่อนที่จะออกมาทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เรือทุกลำต้องผ่านช่องแคบนี้ กองบัญชาการของเนโตตั้งอยู่ด้านหน้าของโรงแรม ไม่ไกลกันนัก มองเห็นทะเลบอสฟอรัสชัดเจน ไกลออกไปทางด้านซ้ายของโรงแรมมีสะพานข้ามช่องแคบ ไปตุรกีฝั่งทวีปเอเชีย เขาเอาชื่อประธานาธิบดีคนแรก ซึ่งเป็นนักปฏิวัติสังคมผู้ยิ่งใหญ่คนหนึ่งของตุรกี มาเป็นชื่อสะพาน คือ สะพานอตาตุร์ก (มุสตาฟา เคมาล อตาตุร์ก)

โรงแรมอิสตันที่มีเครื่องเอลิคอปเตอร์จอดหน้าโรงแรม เตรียมพร้อมที่จะนำผู้มาพักบินไปส่งที่ท่าอากาศยานอิสตันบูล จัดว่าเป็นโรงแรมที่โอ่อ่าน่าดู

ห้องใต้ดินเป็นคาสีโน เหมือนในเมืองลาสเวกัสของสหรัฐอเมริกาไม่มีดี

ชั้นดาดฟ้าเป็นไนท์คลับ มีวงดนตรีแจ๊สบรรเลงตลอดเวลา ทุกคนคุยกันค่อย ๆ บรรยากาศจึงสงบเย็น เพลินกับเสียงดนตรีที่ตีเยี่ยม และบริการที่รวดเร็วเอาใจใส่ เงินที่พกมาพาลจะหมดเอา

คืนสุดท้ายวันที่ 22 กรกฎาคม 2533 ผมนั่งฟังดนตรีที่นั่น

□ LUZERN SWITZERLAND

จนเขาเลิกเมื่อตี 3 ของวันที่ 23 ซึ่งเราต้องออกเดินทางเวลา 10.55 น. เพื่อให้ถึงกรุงเทพฯ เวลา 3.00 น. ของวันที่ 24

คืนนั้นในไนท์คลับลาเซาอีลตัน ทั้งคืนเป็นนักร้องชาย เนอร์มินเป็นนักร้องหญิง เอมีนเปาแซ็กโซโฟน คอร์กมัสเล่นเปียโน แอร์คาลมือกอลอง นาน ๆ เอมีนเปาฟลุท ส่วนสาวเลิฟ 2 คนที่มาเลิฟผมประจำคือ มาลีน่า กับ ซีรีฟ...ซ้อย่างกะน้ำหวาน ทั้งหมดได้รู้จักกันตอนเลิกคลับ เพราะเรายังดื่มต่อได้อีกนาน

ได้รู้จักกับเอ็ดดี้และแอนดี้ จากเพนซิลเวเนีย สหรัฐอเมริกา ด้วยในคืนนั้น ทั้งคู่เป็นนักเทนนิส เขาพาสาว ๆ อเมริกันมาด้วยกัน กลุ่มใหญ่ มานั่งข้างโต๊ะผมที่ผมนั่งอยู่คนเดียว จึงได้คุยกันและทราบว่า เขามาแข่งเทนนิสอิสตันบลูอีก 2 วันข้างหน้า เขา

ชักชวนผมให้อยู่ดูเขาเอาถ้วยแชมป์ยุโรปให้ได้ เสียใจที่ผมต้องกลับ แต่ก็ได้ดื่มแชมเปญอวยพรให้เขาชนะ...เขาเลี้ยงครับ

คืนนั้นทำให้ผมระลึกถึงวันเก่า ๆ ที่สแตนฟอร์ด เมื่อได้ฟังเพลงเก่า ๆ ที่เขาร้องได้ไพเราะมากเช่น Seal with a kiss. What a wonderful world. New York...New York ! The shadow of your smile. Strangers in the night. ทำให้อิสตันบลูน่ารักขึ้นอีกและช่วยทำให้ทราบด้วยว่า...เพลงที่ไพเราะที่สุด คือเพลงที่เศร้าที่สุด

เหมือนชีวิตคนที่ประสบแต่อุปสรรคและความยากลำบาก แต่ในที่สุดก็พบความสำเร็จ เป็นความสำเร็จที่เศร้าที่สุด ลาก่อนอิสตันบลู...แล้วเราคงได้พบกันอีก. □